

VRIJHEID

5 mei

Inleiding

5 Mei is Nationale Bevrijdingsdag, de dag waarop we in Nederland vieren dat we in 1945 bevrijd zijn van de bezetting door Duitse Nationaal-Socialisten. Vrijheid is sindsdien voor ons de gewoonste zaak van de wereld. Voor velen is dat helaas nog niet het geval. We kijken in deze lesbrief naar hun situatie en gaan daarbij dieper in op de twee betekenissen van vrijheid die het Basiswoordenboek Nederlandse Taal noemt:

1. Toestand waarin je vrij bent: niet gevangen.
2. Toestand waarin je ongehinderd kunt doen en zeggen wat je wilt.

Achtereenvolgens kijken we naar de organisatie Amnesty International die zich inzet voor de vrijlating van gewetensgevangenen wereldwijd (1) en naar hoe het met het kiesrecht in de wereld gesteld is (2).

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs (10-12 jaar)

Doelstellingen

- De leerling kan in eigen woorden uitleggen wat vrijheid is
- De leerling weet wat een *gewetensgevangene* is
- De leerling kent de organisatie Amnesty International en haar werkwijze
- De leerling weet wat het kiesrecht inhoudt en kan uitleggen wat *vrije en eerlijke verkiezingen* zijn

Vakken en kerndoelen

Samenleving

18 De leerlingen kennen enkele hoofdzaken van staatsinrichting en de rol van de burger daarin. Het gaat in elk geval om:

- het landsbestuur: regering, Eerste en Tweede Kamer;

Nederlandse taal

8 De leerlingen kunnen

- hun gedachten, ervaringen, gevoelens en bedoelingen uiten bijvoorbeeld in een verhaal, een gedicht en in een dialoog voor hoorspel, poppenkast of toneel;
- teksten schrijven, waarin zij hun eigen ervaringen, mening, waardering of afkeuring duidelijk weergeven;

Illustraties

CMO en zijn licentiegevers, Amnesty International, IIAW, Freedom House, UNDP.

W

werkbladen

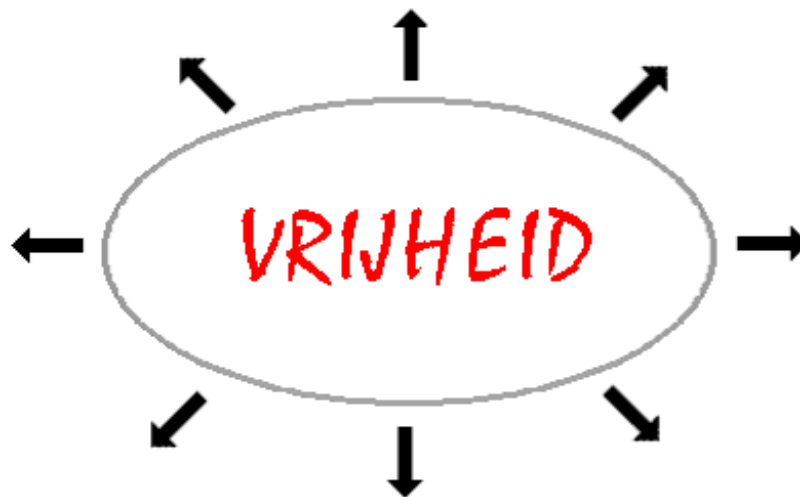

Waarom denken we bij het woord 'vrijheid'?

We beginnen deze les direct met een opdracht.

1. We schrijven op het bord in een grote cirkel het woord *vrijheid*. Aan welke woorden denk je bij 'vrijheid'?

2. Welke zaken die we op het bord hebben geschreven, horen bij elkaar?

Wat betekent 'vrijheid'?

Als je het woord vrijheid opzoekt in het basiswoordenboek 'Nederlandse taal' vind je twee betekenissen:

1. Toestand waarin je vrij bent: niet gevangen
De gevangene is in vrijheid gesteld: hij is vrijgelaten

2. Toestand waarin je vrij bent: ongehinderd
Je hebt vrijheid van meningsuiting:
 je bent vrij om te zeggen wat je wilt
Je hebt vrijheid van godsdienst:
 je mag zelf bepalen wat en hoe je gelooft
Je hebt vrijheid van keuze:
 je bent vrij om te kiezen wat of wie je wilt

In deze lesbrief gaan we op beide betekenissen in. Voor betekenis 1 nemen we het werk van Amnesty International onder de loep. Voor betekenis 2 kijken we naar hoe het is gesteld met vrije verkiezingen in de wereld.

1. Noem zoveel mogelijk gezegdes en spreekwoorden op waarin het woord 'vrij' of 'vrijheid' voorkomt. Geef daarbij aan bij welke betekenis (1 of 2) de uitdrukking hoort.

Amnesty International

Amnesty International is Engels voor Amnestie Internationaal. *Amnestie* betekent kwijtschelding van straf. *International* betekent internationaal, over de hele wereld. Die Engelstalige naam is niet toevallig. Amnesty International is ontstaan in Groot-Brittannië. Dat is ongeveer als volgt gegaan:

Op een dag in de Londense metro:

Op een grauwe novembermorgen in 1960 rijdt de ondergrondse naar het centrum van Londen. Het is nog vroeg. Zoals gewoonlijk zitten de meeste reizigers hun ochtendkrant te lezen. Een meisje legt de laatste hand aan haar make-up. Reizigers die geen krant hebben, staren voor zich uit, of slapen.

Peter Benenson, een advocaat, is op weg naar zijn kantoor. Zijn ogen glijden over de koppen in de krant. Het gewone wereldnieuws. Ineens blijven ze haken bij een klein berichtje:

Dronk op vrijheid eindigt in de gevangenis
Lissabon 3 november 1960

Twee Portugese studenten zijn in Lissabon gearresteerd, toen ze in een restaurant een toast uitbrachten op de vrijheid. Later zijn ze door de rechter tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld.

De twee jonge studenten hadden zich in een café wel erg roekeloos gedragen. De wijn was hen waarschijnlijk naar het hoofd gestegen. Voor iedereen zichtbaar waren ze rechtop gaan staan om te drinken op de vrijheid. In elk democratisch land is dat ongevaarlijk en onschuldig. Maar in die tijd lagen de zaken in Portugal anders. Het land werd bestuurd door een dictator, dr. Antonio Salazar. Zijn spionnen arresteerden de twee studenten.

Peter Benenson is woedend over wat hij leest. Op kantoor gekomen zegt hij tot zijn collega's: "Daar moet iets aan gedaan worden. Verdorie, zeven jaar in de gevangenis, alleen omdat je een dronk uitbrengt op de vrijheid. Het is toch te gek. Ik ga naar de Portugese ambassade. Ik ga een protest indienen. Zijn ze nou helemaal!"

"Denk je dat dat zal helpen?" vraagt er één. "Wat betekent nu zo'n brief van ene meneer Benenson voor een dictator als Salazar. Hoeveel heb jij al niet gedaan om andere mensen te helpen? Bij hoeveel processen ben je al geweest? Hoeveel reizen heb je al gemaakt en uit je eigen zak betaald, om regeringen op hun onrechtvaardige rechtsspraak te wijzen?"

Peter antwoordde: "Je hebt gelijk. Wat we nodig hebben is een sterke muur van protesten uit alle landen. En die muur moet zo sterk zijn, dat ook dictators er niet om heen kunnen. Zij moeten begrijpen, dat mensen op de hele wereld hen door hebben. Dat mensen op de hele wereld het niet meer nemen!"

Hij zei verder: "Als we nu eens een jaar lang steeds maar weer vertellen hoeveel mensen er gevangen zitten, dat moet helpen. Weet je wat: We nemen daarvoor 1961. Dan is het honderd jaar geleden dat in Rusland en in Amerika de slaven werden bevrijd en de slavernij afgeschaft. We vieren dat door regeringen te vragen gevangenen de vrijheid weer te geven. Hoe vinden jullie dat?"

Zo gezegd, zo gedaan. Als op zondag 28 mei 1961 de lezers van de Engelse zondagskrant 'The Observer' hun krant openslaan, zien ze daar een grote kop: *The Forgotten prisoners* (= *De vergeten gevangenen*). Tegelijkertijd lezen ook de lezers van 'Le Monde' in Frankrijk hetzelfde artikel.

De Volkskrant van 17 augustus 1961

Op 17 augustus 1961 verschijnt er een artikel op de voorpagina van de Volkskrant onder de kop: *Laten we de gevangenen niet vergeten*. In het artikel vind je zinnen als: "Achter prikkeldraad hunkert een paar miljoen mensen naar het ideaal van de vrijheid". De meeste zinnen komen uit het oorspronkelijke Engelstalige artikel: "Geen dag of er wordt iemand gearresteerd, verhoord, mishandeld, gefolterd of ingesloten. Het verschrikkelijke is niet alleen dat zij er zijn, deze gevangenen die naar vrijheid streven - nog verschrikkelijker is misschien dat wij hen vergeten. Twee, drie dagen, een week lezen wij hun namen - daarna zijn we ze weer vergeten." Het artikel sluit af met een oproep voor wereldwijde steun:

"Men mag van harte hopen dat de campagne elders ter wereld, waar ook maar enigszins mogelijk, een even levendige weerklank vindt als in Groot-Brittannië. De actie *Appel voor Amnestie 1961* is een appel aan ieder mensenhart, dat gelooft in het geluk van de vrijheid."

Je merkt dat het taalgebruik in 1961 nog vrij hoogdravend is. Maar de oproep werkt wel. Ook in Nederland krijgt de campagne de gehoopte weerklank. Het is niet bij een actie van één jaar gebleven. Amnesty International telt nu meer dan één miljoen mensen die wereldwijd lid zijn. In Nederland zijn dat er meer dan tweehonderd-duizend.

1. "Het is niet bij een actie van één jaar gebleven", zeggen we hierboven. Waarom zou dat zijn?
2. Teken de geschiedenis van Amnesty International op in een strip. Het beginplaatje kun je van werkblad 4 halen.
3. Leg in je eigen woorden uit wie de 'vergeten gevangenen' zijn.
4. Het artikel in de Volkskrant van 17 augustus 1961 luidt: 'Laten we de gevangenen niet vergeten'. Schrijf een artikel voor de (school)krant met die kop.

Vrijheid voor gewetensgevangenen

Amnesty werkt voor de vrijlating van de 'vergeten gevangenen' zoals Peter Benenson, de oprichter van Amnesty International, ze noemde.

Voor die 'vergeten gevangenen' uit Peter Benensons krantenartikel gebruikt Amnesty tegenwoordig de term *gewetensgevangenen*: dat zijn mensen die worden vastgehouden vanwege hun politieke ideeën, huidkleur, geslacht, afkomst, taal, seksuele geaardheid of geloof en daarbij geen geweld hebben gebruikt. Het gaat om mensen die op een of andere manier voor hun mening zijn uitgekomen en daarvoor zijn opgepakt. Voor Amnesty maakt het daarbij niet uit of deze mensen links of rechts zijn, blank of zwart, man of vrouw, arm of rijk, hetero of homo, gelovig of niet.

Niemand weet hoeveel gewetensgevangenen er zijn. Regeringen lopen daar meestal niet mee te koop. En naast de geheimhouding doet ook censuur zijn werk. Onder de gewetensgevangenen bevinden zich (relatief) bekende mensen als politici en vakbondsleiders, maar de meesten zijn en blijven onbekend. Ze zitten vast omdat ze op een of andere manier –bijvoorbeeld in een demonstratie of staking- van hun recht op vrije meningsuiting gebruik hebben gemaakt. Soms behoren ze tot een politieke of godsdienstige organisatie, hebben ze gewetensbezwaren tegen militaire dienst of zijn ze eenvoudigweg gevangen gezet omdat familieleden politiek actief zijn.

Er zijn ook mensen die bij hun strijd voor hun overtuiging of ideaal geweld gebruiken of voorstaan. Afhankelijk van aan wiens kant men staat, worden deze mensen 'terroristen' of 'vrijheidsstrijders/guerrillastrijders' genoemd. Je kunt denken aan leden van de IRA in Noord-Ierland of Palestijnse verzetsstrijders.

Amnesty noemt deze mensen, wanneer ze in de gevangenis belanden, *politieke gevangenen*. Maar let op: het onderscheid tussen gewetensgevangenen (geen geweld) en politieke gevangenen (wel geweld) wordt in de media meestal niet gemaakt. Daar wordt de term politieke gevangenen voor beide groepen gebruikt! Voor Amnesty is het onderscheid wél belangrijk. Gewetensgevangenen probeert Amnesty vrij te krijgen, politieke gevangenen niet.

1. Leg in je eigen woorden uit wat een *gewetensgevangene* en wat een *politieke gevangene* is.
2. Waarom is dat onderscheid voor Amnesty zo belangrijk?
3. Op [http://www.cmo.nl/pmre/?Voor_leerlingen%3A_teksten:Actief staan drie portretten van mensen die zich hebben ingezet voor de mensenrechten](http://www.cmo.nl/pmre/?Voor_leerlingen%3A_teksten:Actief_staan_drie_portretten_van_mensen_die_zich_hebben_ingezet_voor_de_mensenrechten). Geef aan:

Nelson Mandela Rigoberta Menchú Aung San Suu Kyi

*Waaruit bestond
zijn/haar inzet voor
de mensenrechten?*

*Type gevangene**

P / G

P / G

P / G

Waarom denk je dat?

* P / G staat voor politieke of gewetensgevangene

Heeft het werk van Amnesty effect?

De allereerste actie van Amnesty voor een gewetensgevangene had meteen succes. De aartsbisschop van Praag, de hoofdstad van het toenmalige Tsjecho-Slowakije, werd in 1948 gearresteerd en opgesloten omdat hij geprotesteerd had tegen de nieuwe communistische regering die de macht had gegrepen. In 1961 zat hij al dertien jaar gevangen. Amnesty stuurde een vooraanstaand lid naar Tsjecho-Slowakije. Dat was Sean MacBride, ex-minister van Buitenlandse Zaken van Ierland. Na zijn bezoek verbeterde de situatie van aartsbisschop Beran, maar hij bleef gevangen. Een jaar lang heeft Amnesty toen via brieven, demonstraties en telegrammen actie gevoerd. Na meer dan een jaar actievoeren werd Beran vrijgelaten en mocht hij naar Rome vertrekken.

Na zijn vrijlating ontsteekt de bisschop in Rome een Amnesty-kaars

Er zijn vele duizenden gewetensgevangenen in de wereld. Martelingen komen nog in tientallen landen voor. En politieke moorden en "verdwijningen" zijn in diverse landen nog aan de orde van de dag. Je zou je bijna afvragen: heeft het werk van Amnesty International wel zin? Het effect is moeilijk aan te tonen, omdat regeringen zelden toegeven dat iemand vrijkomt dankzij het werk van Amnesty. Liever houden ze de eer aan zichzelf. Maar de feiten spreken voor zich.

Veel regeringen reageren op rapporten en aanklachten van Amnesty. Soms spreken ze de feiten tegen. Amnesty hoopt dat in die gevallen zo'n regering weet dat ze in de gaten gehouden wordt. Misschien zorgt dat ervoor dat die regering in de toekomst minder snel de mensenrechten zal schenden. Soms geven regeringen toe dat er wat fout zit en beloven ze beterschap. In die gevallen worden vaak schendingen onderzocht en schuldigen gestraft. Soms worden gevangenen vrijgelaten, krijgen een eerlijk proces of worden beter behandeld. Een regering neemt soms wetten aan om toekomstige schendingen te voorkomen.

Dankzij de inzet van Amnesty is er verbeterde internationale wetgeving gekomen over mensenrechten, zoals het Verdrag tegen Martelen en de afschaffing van de doodstraf in diverse landen.

Cijfers

- Veertig procent van de acties is succesvol: een zieke gevangene wordt behandeld, een 'verdwenen' persoon komt terecht, een gevangene komt vrij, een doodvonnis wordt omgezet of uitgesteld.
- Elke dag komen er gemiddeld vier gewetensgevangenen vrij voor wie Amnesty zich heeft ingezet. Dat zijn er meer dan 1500 per jaar.
- Voor één op de drie gevangenen waarvoor Amnesty zich inzet, verbetert de situatie, bijvoorbeeld omdat de gevangene medicijnen krijgt of niet meer in een isoleercel hoeft te zitten.

Amnestyleden in actie

Individuele gevangenen

- Julio de Penez Valdar was vakbondsleider in de Dominicaanse Republiek. Vanwege zijn vakbondswerk wordt hij opgepakt en naakt opgesloten in een kerker. Wat er gebeurt als leden van Amnesty International brieven voor hem schrijven, is hieronder te lezen:

Beste Amnesty International,

Ik zat opgesloten in een onderaardse cel. Toen de eerste tweehonderd brieven kwamen, gaven de bewakers me mijn kleren terug.

Bij de volgende tweehonderd kwam de gevangenisdirecteur met me praten. Toen de volgende stapel arriveerde, nam de directeur contact op met mijn chef.

De brieven bleven maar komen – drieduizend in totaal – en de president belde de gevangenis en gaf opdracht om me vrij te laten.

Ik werd later bij de president ontboden. Hij zei: “Hoe komt het dat een vakbondsleider zoals u, zoveel vrienden in de wereld heeft?”

Hij liet me een enorme doos met allemaal brieven zien en gaf me die toen ik wegging.

1. Stel, jij was een van de briefschrijvers die een brief aan de gevangenisdirecteur had geschreven. Wat staat er in je brief?
2. Je kunt ook groetenkaarten tekenen en die via Amnesty naar een gewetensgevangene ergens in de wereld sturen. Houd er rekening mee dat de gevangene geen Nederlands spreekt.
3. En, vind je het werk van Amnesty effectief of niet? Leg uit.

Support our fight for human rights

Kiezen doe je elke dag

's Morgens als je opstaat, bepaal je zelf welke kleren je aantrekt. Bij het ontbijt bepaal je zelf welk beleg je op je brood doet. En na school, begin je dan gelijk aan je huiswerk of ga je eerst thee drinken of muziek luisteren? En over een of twee jaar, als je naar het voortgezet onderwijs gaat, mag je op school kiezen wie jou vertegenwoordigt in de leerlingenraad.

Kiezen doe je elke dag, de hele dag door. Soms is kiezen gemakkelijk en doe je het zonder er bij na te denken. Soms is het maken van een keuze moeilijk en kun je dagenlang lopen te twijfelen over wat je zult doen.

Kiezen is heel vanzelfsprekend. In Nederland vinden we het niet meer dan logisch dat we mogen kiezen. Niet alleen over onze vakantiebestemming of in welke stad we willen wonen. Ook het kiezen van een regering is heel vanzelfsprekend. Inspraak hebben in namens ons wetten mag opstellen, vinden we heel gewoon.

Kiesrecht is in Nederland niet altijd zo gewoon geweest. Eeuwenlang is Nederland geregeerd door een koning. Deze werd soms bijgestaan door een paar raadsheren, maar vaak regeerde hij in zijn eentje. Dat het volk mee mocht beslissen, was ondenkbaar.

In 1848 kwam hier verandering in. Vanaf toen gold: "De leden van de Tweede Kamer worden gekozen door de ingezetenen" (= inwoners van het land). Iedereen mocht zijn stem uitbrengen. Iedereen? Nou nee, je moest zo rijk zijn dat je belasting kon betalen. Gemakshalve ging men ervan uit dat alleen mannen

belasting betaalden. Dat ook weduwen en ongetrouwde vrouwen belasting betaalden, vergat men gemakshalve.

In 1883 stapte Aletta Jacobs naar de rechter. Zij was de eerste vrouwelijke arts in Nederland en betaalde ook belasting. Ze wilde het recht om te kiezen. Haar eis werd afgewezen en de wet werd veranderd: "De leden van de Tweede Kamer worden gekozen door mannelijke ingezetenen".

Pas na vele demonstraties van vrouwen kwam er in 1919 een wetswijziging. Vanaf dat moment kregen alle mannen (en niet alleen de rijkere) en alle vrouwen boven de 23 jaar kiesrecht. Later is die leeftijd verlaagd naar 21 jaar en nog later naar 18 jaar.

1. Jongeren kunnen steeds beter voor zichzelf opkomen. In 1919 moest je nog 23 zijn om te mogen stemmen. Later werd dat 21. En nu word je al op je 18^e als volwassene gezien. Wordt het niet eens tijd dat de leeftijd waarop je mag stemmen nog verder omlaag gaat? Naar 16 of misschien zelfs naar 12? Wat vind je daarvan?

Kiesrecht in de wereld

In artikel 21 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens staat:

Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land, door zelf politicus te worden of om *via eerlijke verkiezingen op anderen te stemmen*.

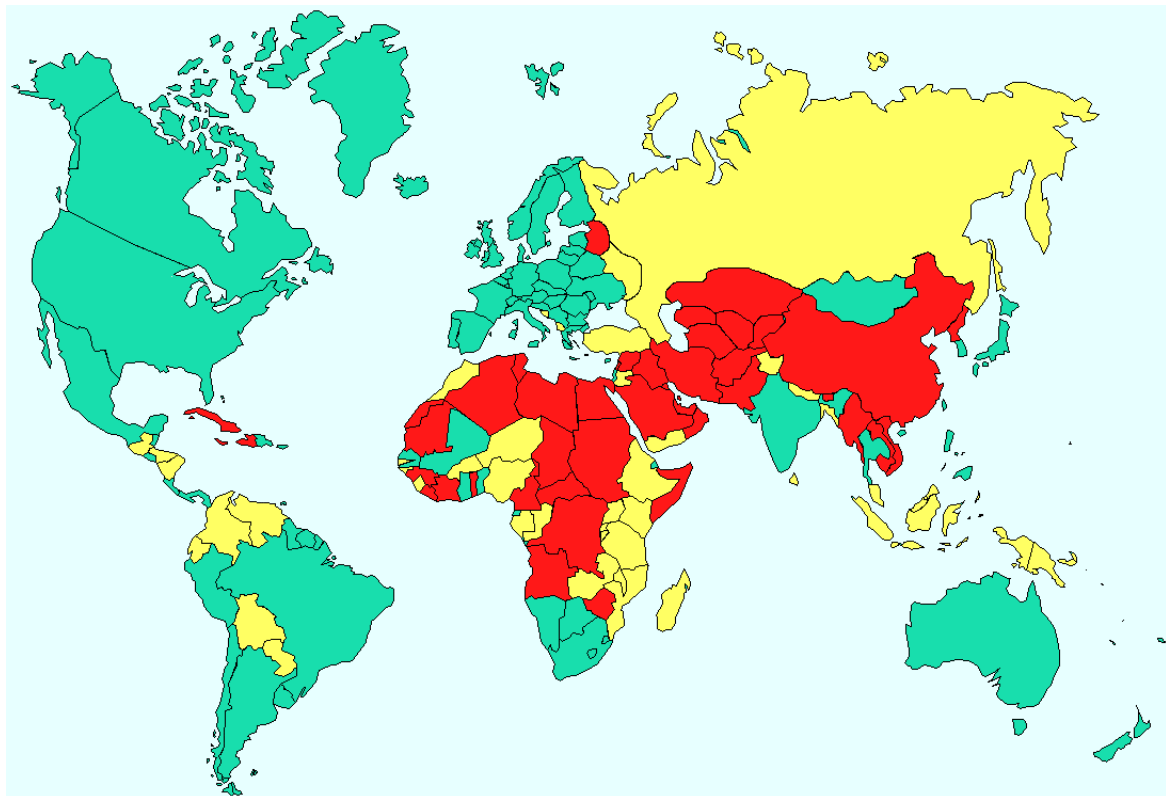

Stemmen in Indonesië

1. Geef je eigen definitie van 'eerlijke of vrije verkiezingen'. Wat komt daar allemaal bij kijken? Brainstorm hierover in kleine groepjes.

Hieronder vind je een kaart van de wereld. Daarin staat waar vrije verkiezingen zijn en waar niet.

- Vrije verkiezingen*
- Gedeeltelijk vrije verkiezingen*
- Geen vrije verkiezingen*

2. Waar vind je de meeste landen zonder vrije verkiezingen?
3. Zijn een land zonder vrije verkiezingen en een dictatuur hetzelfde? Leg je antwoord uit.
4. Wat zouden 'gedeeltelijk vrije verkiezingen' zijn?

We onderscheiden in de kaart op werkblad 10 drie soorten landen. Twee van de drie categorieën zijn meteen duidelijk:

- Landen met *vrije verkiezingen* (zoals alle landen van de Europese Unie)
- Landen waar *geen vrije verkiezingen* zijn (bijvoorbeeld omdat er een dictatuur is; vaak zijn er wel verkiezingen, maar kunnen mensen maar op één partij stemmen, waardoor er niets te kiezen valt. Dit is bijvoorbeeld in Cuba het geval).

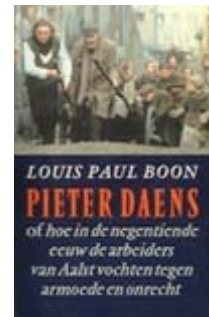
De moeilijkheid ligt in de tussencategorie:

- Landen met *gedeeltelijk vrije verkiezingen*

In deze landen zijn er wel verkiezingen, maar heeft één partij alle macht in handen. Oppositiepartijen krijgen geen zendtijd op tv, oppositiekandidaten worden lastig gevallen of tegengewerkt als ze op verkiezingstournee zijn. Of er wordt met het tellen van de stemmen geknoeid. Soms is er een oorlog in een (deel van het) land gaande, waardoor mensen niet naar de stembus kunnen gaan enz. enz.

Een voorbeeld van oneerlijke verkiezingen staat beschreven in het boek 'Pieter Daens' (pag. 127/128) van Louis Paul Boon. De tekst gaat over een verkiezing in België in 1892:

De arbeiders konden niet geheim gaan stemmen.
 Ze kregen stembriefjes, verschillend van kleur.
 Zo was te zien op welke partij gestemd werd.
 De man van het stembureau maakte de stembriefjes
 van de socialisten vies en zo ongeldig.
 Hij wreef ze langs zijn baard.
 Die had hij met schoensmeer ingewreven.

5. Welke regels voor eerlijke verkiezingen worden in het verhaal in Pieter Daens hierboven geschonden?

Volgens het Freedom House (= Vrijheidshuis) in New York (VS) is de verdeling als volgt:

<i>Vrije verkiezingen</i>	in 88 landen	met 2,78 miljard mensen (44%)
<i>Gedeeltelijk vrije verkiezingen</i>	in 55 landen	met 1,32 miljard mensen (21%)
<i>Geen vrije verkiezingen</i>	in <u>49 landen</u>	met <u>2,21 miljard mensen</u> (35%)
	192 landen	6,31 miljard mensen

Minder dan de helft van de wereldbevolking woont dus in een land waar je vrij op een persoon naar keuze kunt stemmen en waar je jezelf verkiesbaar kunt stellen.

Demonstratie voor vrije verkiezingen in Iran

6. Zoek de woorden in de puzzel. Ze staan van links naar rechts, van boven naar beneden en van beneden naar boven. Als je alle woorden gevonden hebt, houd je een zin over. Ben je het daarmee eens?

s t e m b i l j e t
 t i k i e z e n s e
 e u o m s s m o s w
 m l e t t j e k t s
 b s k e u z e s e e
 u e i e u z e n m i
 s b p a r t i j e n k
 k i e s r e c h t !
 v e r k i e z i n g

besluit	partijen
bestuur	stem
keuzes	stembiljet
kiesrecht	stembus
kieswet	verkiezing
kiezen	

- 7.

Het *Statue of Liberty* (Vrijheidsbeeld) in New York is voor de Amerikanen hét symbool van de vrijheid.

Andere symbolen van vrijheid zijn bijvoorbeeld het beeld van de bevrijde slaaf Kwakoe ketenen in Suriname.

In Nederland hebben we ook een anti-slavernijmonument (uit eerbetoon aan de slachtoffers die door Nederlandse slavenhandelaren gemaakt zijn), maar geen echt nationaal symbool voor vrijheid.

Daarom de opdracht: ontwerp een nationaal symbool voor de vrijheid. Dan kan in de vorm van een tekening of maquette. Leg in een verklaring kort uit wat je ontwerp voorstelt.

8. Het Nationaal Comité 4 en 5 Mei voert de slogan 'Vrijheid maak je met elkaar...'. Leg de slogan uit.

H

Handleiding

Waarom denken we bij het woord 'vrijheid'?

Associëren rond het woord 'vrijheid'.

1. Laat leerlingen het eerste woord dat bij hen opkomt op het bord schrijven.
2. Verbind begrippen die bij elkaar horen. Wellicht kunnen de termen al in de twee groepen worden onderscheiden die op werkblad 3 aan bod komen?

Wat betekent 'vrijheid'?

De twee betekenissen van het woord vrijheid in het basiswoordenboek 'Nederlandse taal' nader toegelicht.

1. *Zo vrij als een vogeltje in de lucht*: ongehinderd kunnen gaan en staan waar je wilt (betekenis 2 en wellicht ook 1)
De handen vrij hebben: ongehinderd kunnen doen en laten wat je wilt (betekenis 2).

Vrijheid, gelijkheid, broederschap: leuze van de Franse Revolutie (betekenis 2 en wellicht ook 1)

Vrijheid, blijheid: laat ieder zijn eigen zin volgen (betekenis 2)

Amnesty International

Het werk van deze mensenrechtenorganisatie in het kader van de eerste betekenis van vrijheid toegelicht.

1. Na een jaar zijn niet alle gewetensgevangenen in vrijheid gesteld. Amnesty is daarom doorgedaan met haar werk.
2. Wellicht een groepsopdracht die kan uitmonden in een kleine tentoonstelling of boekje?
3. Mensen die vast zitten omdat ze van hun recht op vrije meningsuiting gebruik hebben gemaakt. Op het volgende werkblad introduceren we daar de term *gewetensgevangenen* voor.
4. –

Vrijheid voor *gewetensgevangenen*

Het werk van Amnesty voor de vrijlating van gewetensgevangenen nader toegelicht.

1. Een *gewetensgevangene* is iemand die vastzit vanwege zijn of haar overtuigingen en daarbij geen geweld gebruikt heeft. Een *politieke gevangene* heeft in de terminologie van Amnesty bij zijn inzet voor zijn overtuigingen wél geweld gebruikt of gepropageerd.
2. Omdat Amnesty mensen die geen geweld gebruiken probeert vrij te krijgen. Dat doet de organisatie niet voor mensen die wél geweld gebruikt of gepropageerd hebben.
3. *Nelson Mandela*: heeft zich ingezet voor afschaffing van de apartheid en daarbij in zijn jonge jaren geweld gebruikt. Hij is daarom een politieke gevangene
Rigoberta Menchú: heeft zich ingezet voor de rechten van indianen. Ze heeft daarbij geen geweld gebruikt. Ze is daarom een gewetensgevangene.
Aung San Suu Kyi: heeft zich ingezet voor democratie in haar land en daarbij geen geweld gebruikt. Ze is daarom een gewetensgevangene.

Heeft het werk van Amnesty effect?

Hoe succesvol is Amnesty?

1. -
2. Bij Amnesty zijn voor dergelijke acties groetenlijsten op te vragen: tel. 020-6264436
3. Je zou kunnen zeggen dat Amnesty niet effectief oogt als je kijkt naar hoeveel procent van het totale percentage gewetensgevangenen (1 miljoen) ze weet vrij te krijgen (0,15% oftewel 1500 per jaar). Toch is ieder mens die uit de gevangenis wordt gehaald er een. Verder verbetert voor 1 op de 3 gevangenen waar Amnesty voor schrijft de situatie in de gevangenis.

Kiezen doe je elke dag

Een schets van allerlei situaties waarin je kunt en mag kiezen, toegespitst op het kiesrecht.

1. Discussieopdracht. U kunt de stelling poneren dat het raar is dat je wel op je 15^e soldaat mag zijn (volgens het Verdrag inzake de Rechten van het Kind), maar pas op je 18^e mag stemmen.

Kiesrecht in de wereld

Hoe is het met het kiesrecht in de wereld gestemd? Het is raadzaam om dit en het volgende werkblad niet tegelijk uit te delen. Deel werkblad 11 pas uit na de beantwoording van opdracht 4.

1. Bij vrije en eerlijke verkiezingen kun je verschillende fases onderscheiden. Vooraf: alle partijen en kandidaten krijgen evenveel mogelijkheden om hun standpunten kenbaar te maken. Kandidaten worden niet geïntimideerd. Tijdens: kiezers mogen stemmen zonder dat op enigerlei wijze bekend wordt op wie ze gestemd hebben (zoals in het verhaal van Pieter Daens). Achteraf: stemmen worden op een eerlijke, niet-corrupte manier geteld.
2. In Afrika en Azië.
3. Een land zonder vrije verkiezingen en een dictatuur zijn niet helemaal hetzelfde. Het kenmerk van een dictatuur is dat de machthebbers de macht gegrepen hebben via een staatsgreep of dat ze na een burgeroorlog andere partijen verboden hebben. In Iran waar geen vrije verkiezingen zijn is er een eenpartijstelsel. De machthebbers zijn niet na een staatsgreep of burgeroorlog aan de macht gekomen zoals bij een dictatuur het geval is.
4. Gedeeltelijk vrije verkiezingen zijn verkiezingen waarbij één partij de boventoon voert en andere partijen niet dezelfde mogelijkheden krijgen om hun standpunten over het voetlicht te brengen. Ze mogen wel aan verkiezingen meedoen, maar worden tegengewerkt. Ook kan het gebeuren dat de stemmen niet op een eerlijke manier geteld worden.
5. De stembriefjes waren uiterlijk verschillend zodat men kon zien op wie je gestemd had. Verder maakt de medewerker van het stembureau de stemmen die op de socialistische partij waren uitgebracht ongeldig, waardoor ze niet meetelden.
6. De zin is: Soms moet je kiezen!
7. U kunt er een kleine tentoonstelling in de klas van maken.
8. We moeten samen werken aan een vrije wereld. Die is pas echt vrij als je niet alleen voor jezelf, maar ook voor anderen vrijheid nastreeft.

Meer informatie op internet:

<http://www.4en5mei.nl>

Website van het Nationale Comité 4 en 5 Mei over vrijheid en bevrijding

http://www.4en5mei.nl/viervrijheid/bevrijdingsfestivals/de_bevrijdingsfestivals

Alle informatie over bevrijdingsfestivals.

http://www.youngamnesty.nl/kids_dichterbijvrijheid

Website van Amnesty voor jongeren met resultaten van de Dichter bij vrijheid-campagne